

ԻՍԹԱՆՊՈԼ ՕԳՈՍՏՈՍ 23 .

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԵՆԷ

ፊት-ጥቅም-ጥፋት ስለሆነው ለሁሉም ሰላም

Մանգուստին 731 ինչի նկատմամբ արգելք է .

Տօգթօր Բալառօնուն պու մէսէի
հապղրոտա էն զեհատէ հէմթիյիէթ
վերթիկի շէն, Թիւրքիամբգտա հէքիմի-
նաւէքսիթիկիյէ, հէհալիսին պիթ թազըմ
շարթթիանըր էլլերթիսն մէթրուք պը-
լազըլմըշ օյմար տըր :

Պիղծէ տախի եւս պիւլիւք վէ իւք տիւ-
գաթ իտէճէք նօզթա պու նօզթա տըլլ
վէ թիւ բրիամըզտա հէքիմէրին միգտապի
բիֆայէտէ օյմամաըլլա, եհայիւին ճւ-
նալէթ վէ շարլաթանլըզ բէնչէսնտէ
հալէրուք գալմըզ օլմաթըմա, գաթան
իւքեադ պազուկ իթմէզ սոհհիճիլքէրուն
պաչըրճաթ տըր :

Էհալեկին չօգուղունու արգու իթ-
մէք, վէ օլ պապաւե իզհարը դայրէթ իլ-
լէ մէք, տէ վէ թ-լքճէ Էհլ միլիյեթ տէն օլ-
տուղու կիպի, Տէ վէ թ-լալիյեճէ տախի-
Էհլ միլիյեթ տէն օլաճաղընտա շեւհէ
եօգ տուր պլինսան ալեյհ, միլքիմիլտե-
Էհալեկին աղալմապրնա տէ պէպ օրան, վէ-
նախօտ արթմաքընա խալէլ վիլիէն խու-
ստալարա տիգճաթ իլէ, տէ Ֆինէ տաղը-
մագլըգ տախի Էհլ միլիյեթ տէն տիք:

Տօգթօր Բարոս, Թիւրքիստան եւ,
լնրդ իսլամ էհախանին էքսիլմէքտն ու
մասընը խոտաա իթմիշ, վէ լա Թիւրքի
տախի Ճէրհ իլլէմիշ տիր, հալ պու քի
պիզ, Թուրքտուղու մուզ ու մուսի թաշ
րիզէ րիայէթէ տէվամ իլէ, կէրէք տօգ.
Թօր Բարոսնուն վէ կէրէք լա Թիւրքիստան,
իքիսինն տախի տէօյլէտիրէրլին պէր
Թարաֆ իտէրէք տէրիզ քի, էկէր Թիւրք
քիամլգտա ու մուս էհախ էքսիլմէքտն
օլմաստ տախի, էօղլըր վէ մանէա գաւ
պուլ իթմէզ հիսապա նէզարէն, հիշ
տէլիլ իսէ, սէնէ պէ սէնէ արթմասը իհ.
Թիմարլուն պուլուկուն մրզտարտան էք.
սիլմէքտն տիր, Եանի նէ գտտար արթմ
մասը իգթիշպա իտէր իսէ, ու գտտար էք.
սիլմէքտն տիր:

Շինտի պու պապտե, տօղթօր խար,
տօնուն սեօյլէ տիկի կիպի, իրի ու ճառս
պիտիւնի դապու ի ժմէ լեւիդ. շէջլէ քի
պիր է հալի ի ին ճէրիկիք տէն լիէն շէյ
եւ ի ինէն զէ քոյէտէ տէր տիւն լիւիդ
՛քէ ետախտ ինիւն շէյ քոյէտէ տէր տէ
րէ գարար զիւրէ լիւիդ.

Եկեր Ֆայիստսիզ վե իվթիպարզ
տըր տեյի գարար վերիւր խեք, զաթնն
մեսէլէ հալլ օլմուշ օլուր, վե օլ խու
սուստա պիր շէյ սեօյլեմմիթէ հաճաթ
գալմազ, հալլ պուքի, եօլլէ տիր շէյ
գարար վերելքէ ինթիմալլէ ասիլիթն
տէյի տիր չեւնքի, Թիւրքիտալլ իկպի
մէտէնիլեթիմ տախիլնտէ պուլունուպ
տա, հէքիմլէ ուլլունտա միլեօնլարճա
դուրուշտար սարֆ իթմէքտէ օլտէ պիր
մեմալլեքտէ տէյիլ, իլլա էն ետպանի մա,
հէլլերտէ տախի հէքիմլէյա, լիա գատիմ
տէ պէգու իթիպար օլտաւ կէմլիշ տիր
վէ հէյա տախի օլունմագտա տըր :

Հէքիմիք իշխելիցալս վէ Ֆայստէն պիլ
շէյ տիք տէյի գապուէ իթ տիկիմիզուէ ի
սէ , է հայկիմիզէն արթմաւարն խալէլ վէ
բէն պիր սէպէպին տէֆ ու իգալսնի զըմ
նրոսաւ վաճախտէն վէ է հէմիլյէնէտէն

պուլունոսն պօրճու մուգու լանըզըյա է
տա իթմէքոէ օլմատըղըմըզը իզրար իթ
մէքիյիսիզ իզթիգա իտէր :

Մէծամեղի մահճուանէն Շահանէսին
պուլունտողու հայէ, վէ թուլծու
դու թարգէ նիսպէթլէ, նիչէ խուսու
լարտա կօրիւլտի կիւ կիպի, է հայի,
սըհհէթի վիճու, տա քէնտի իհթիտաճը
նըն, տանի հէքիսիէյն էդէ միւնէթինի
վէ գատթ ու գըյմէթինի միգատարի քիւ
Ֆայէտթ պիւնիքտէ օրմաորդընտան, պու
խուսուստու տախի, հիւքիւ մէթի Սէնիւ
նին հիմնէ վէ նասիհայթը բէտէրա
նէսին միւհթաճ պուլունմագտա տըր
տիմէք տիլ քի, պու խուսուստա վիւք
լայի ֆիխամտն, թա մէմուրին քիրամըն
էն քիւհիւկիւնէ գատար քիւֆֆէսի պիլ
մէտու լիւնէթի մանէվլէ թահթընտա
պուլունմագտա տըր, չէօլէ քի, միւքիւ
միգտէ էհայնին արթմասընա, վագիֆ
իգթիգաւընճա չալըշմագլըք պէր թարաֆ
իտիլտիկի հայտէ տախի, նասըլքի ալօյ
լէտիք հիւ տէյիլ իտէ, բէտէրանէ պիլ
վաճիպէտէ մէպիի, էն պիւլիւք վէ էն
քիւհիւք հէր մէմուր, էն ալիւլի թըրպը
քէնտի էվաթը կիպի տիւշիւնիէի վէ
գատթըմալը տըր:

Ֆարզ խոելիմ քի թիւրբիամըզտա 30
ժիւնօն էհալի վար տըր • եանի Ֆրանսա
էհալիսինին տեօրթտէ իւչ գըամը դա.
տար պիր էհալի •

Ֆրանսաւորացիները կ'ընեն, տ'այլ լոյսաւր օլորազ 20 պին հէքիմ է հայկեկ լարամէթ իթմէքտէ տիր . տիմէք տիր քի է հայկիկըն հէքիմէ իհթիտաճաթը հիւ տէյիլ իտ Ֆրանսաւորացի գաւոր գայլորմազ միւրտտ օլունտուզլ թազտիր . տէ, թիւքիմարդաւ հիւսպաճ խնիմ 15 պին նէֆէր տիպլոյմալը հէքիմ պուլունմալը տոր . հալպուքի, գընապմըգա նէղարէն, անճազ պին նէֆէր հէքիմ պուլունմազտա տոր . տիմէք տիր քի, պիզիմ է հայկիկ, հէքիմիք ճիհէթիլէ, Ֆրանսաւորացիտաւն օն տօրթ տէֆա կերիւտ, կանի մահրուսիլէտի իւզրէ իմրաւոր էլիգաթ խյէմէքտէ տիր :

Թիւրքիստանի միջոցով անձադ պին նէֆէր
հէքիմ վար տըր տէտիլը, էկէր մէրգու-
ման հէքիմլէրին քէաֆֆէսի մէմալիքի-
միզնէ հէր Թարաֆէրնա ետէրմըր օրա-
մէ հէր եէր էհալիսի, հիչ տէյիլ իսէ էն
Թէհլիքէլէ վազըրլէրարնտա պիլը հէքիմ
միւրաճարմի իտիպիլնէ խոի, շիմալիմ
գատար Թէհտսիւֆ իթմէզ իալիք . հալ
պու քի, մէրգուճանտէն, զաննէն 300
նէֆէր գատարը եալնըզ օրաու լարտա-
գըրլարտա վէ խասթախանէլէրտէ խըր-
մէլի իապի, 300 նէֆէր գատարը իս-
թիմապօրտա իգալմէլ իթմէրտէ, մէհ-
էէր կէրիտէ 200 նէֆէր գատար ասհա-
վար իսէ, օնյար տախի 29 միլիօն էհա-
լնէ խըտմէլ իթմէրտէ տիլլէր . վէ քէ-
զալիք մէրգուճան 200 նէֆէր հէքիմլէ-
րտիսի հէր Թարաֆէր միւսապալմի իւզնէ
տէտէրմըր օլմալապ, իլա, պիլիւիք շէ-
հրիլէրտէ պուլունտուգլարնտան, քէօյ-
լէրին վէ գատապարարնէ հէման քէաֆ-
ֆէսի, հէքիմձէ Թէտափիտէն մահրում
պարապ, պազըքըրար, պիլիւիլէլէր,
էֆտուհնուլար, շարլաթանյար, ազլար-
լար, համայիլիլէր վէ գօծա գարըրար-
լնտէ մէլթուրք պուլունտագտա տըր-
լար :

Իմոփ սօրալըզ էհալինին պու սէֆիլ
հալինէ մէսուլ պու լուհան զաթ յարա

[illegible]

Սօրաբարգ է օյլէ գաթլարա, քէնտիւէ-
րին վէ քէնտիւէ միւթէալիգ պուլու-
նանյարըն ճանլարը վէ վեճուտլարը իւն-
քեաֆֆէտի էհալենին ճանլարը վէ վե-
ճուտլարը պենինտէ հիչ պիր Ֆարզ
պուլունմատըղենա, ետնի ծնլարըն տա-
պի թըպզը քէնտիւէրի կիպի հէր իւն-
թէ տիւչար օլմադըղա իսթիտատըթու
պիիւէրի պուլունուպ, վէ քէգալիք թըպ-
զը քէնտիւէրի կիպի հէքիմճէ թէտավե-
րէ միւհլթաճ օլտու գարընա, վէ գալ-
լաթտըղդարը հալտէ, թէհի էքըրոն
էճէէ գուրպան կիտէճէքէրինն ինանը-
լա՞ր մը:

Էկէր ինանըրպար իսէ, վաճիպէտի զիւմ
մէթըլըինն իտա իթմէլն տիբըր. եօգ է
էր ինանմաղար իսէ, քէնտիլէրտէ, պաշ
գա ինսադար իշին, հէքիմըք իզթիզա
տէշի տիր տէշի իղըրար իթմէլն, վէ օյ
վագըթ թապիաթ իյլէ, իհալն էվալար
օլան ասիլիքտէ խորմէթ իթմէլտէ օ
լան հէքիմըրէ, նաճիլէ ինէտէ փարս
վէրիվմ մսինէ չալըմալը տըրլար :

Ինչիմա՞յ տրը պազդար, Խաթան՝
պօլտան վէ պազը պիւրիք շէհրլերտէն
պաշգա շէհրլերտէ, գասապալարտա
վէ քեօյլերտէ պուլաննէ էհալիէր գա-
պա պուլունտուգլարընտան, էանի ու-
ղըք սուրէթտէ էօմիւր կէչիքմէքտէ ին-
մաորդլարընտան, Խաթանպօրտա վէ պիւ-
րիք շէհրլերտէ պուլուննէ էհալի
գատար իլլէթլէրէ տիւար օյմագտա
տէլիպիլլեր զիւիւմիւնտ պուլունտու-
լար, պիլը էօյլէ զաթլարա մէվապ վէրի-
լիլզ քի, վագատ, պարը իլլէթլէր, նա-
զըք սուրէթտէ էօմիւր կէչիքնէ նէլլեր-
տէ զիւտտէ պուլունմագտա տրը, լա-
քնն, էօյլէ իլլէթլէր տախի վար տրը քիւ,
նազըք սուրէթտէ էօմիւր կէչիքնէ մա-
հէլլեր կէչիքնէ զիւտտէ գապա սուրէթտէ
էմիւր իլլէթլիլլէր իչիտտէ զիւտտէ պու-
լունմագտա տրը, մէսէյա, էհէր Խաթան,
պօրտա վէրէմ իլլէթի զիւտտէ պուլուն-
մագտա իտէ, նիչէ մահէլլէրտէ տախի
պրժմա վէ հիւմմա իլլէթի զիւտտէ պու-
լունմագտա տրը, վէ դայլիհիւմ վէ դայ-
լիհիւմ:

Պիցձէ, գապա եւրեբոտ հէքիմ,
 լէրպիյէսի զեհատ հէրլէրտոն զեհատ
 իհիլ իեհաձ վար տըր, չեւիքի, թիւրքիւ.
 մըզտա լժաշրալարտա, վէ ալլ խուսուս
 չէօլլէրտէ վէ գասապալարտա ճէհալէթ
 վէ ֆագըրլըգ զեհատ պուլունմագտա
 օլտուգտան պաշգա, էհալլեքն էքսէրի
 ի տուտտոտա վէ լժապատտաւ, ճանա

վարար վէ հայտնուար իննտէ եաշա-
մագտա օլտուգլարընտան, թապիաթիւ-
լէ մաւտի վէ մանէվի սէպէպլէր ին եա-
րայանմագտա վէ կիրիճիթարը ինթ օլ-
մագտա, վէ պիննապէրին, հայվան հիպի
թապիաթիւրէ եարուտընլա սադայմաւորգ-
լարը թազգիրտտէ, էմէլէ գօլպան կիրթ-
սէքտէ տիրէր :

Իհեր պու պեօյլե տեօյլ իսե, պիգոտ
օլ վազըրԹ տերիզ, ձէհալեթ վէ սէհա-
լեթ, Էհայնին սըհհեթինե եարտոճ
իլմէքսե տիր, վէ միւ ձէմէտսին տիւն,
եատե պօշ եերտե հէքիմլեէ զարա,
զեհն վէ վազըրԹ սարք հոսիլտե տիր.

Վազուտ, թաղալը եհայիլերստն պա-
զըլարընըն իրի վէ տինճ վեճուտարքնա
պազըլարազ, նազիք ետմէ մալը օլա-
լարտան գիեատե եաշամագտա տըըլար
կիպի իթիգատ օլունմագտա տըը. հալ
փու քի, մէզքիւր հիսապ եանըն տըը.
Վազաթ ըլմթամթիթ իգիմիզ օլմառը-
ղընտան, թամբար խանընտա եիւզտե-
քի քիշնին քեար իթտիկի կեօրիւլու-
տե, եիւզտե տօգսան սէքիզ քիշնին
գարար իթտիկի կեօրիւլեմէտիկի միսի-
լու, մէշտամէ օլանըտ կեօրիւլեմէտե
խտեմ, սիւրիւլեք իլէ եօրուպ էօլուպ
կիտէնլէր հէր քէտտե նամալում գա-
մագտա տըը:

Պու չարշմպին հիւնիւ չըգարարաւ
պիւիւք Լէվանթտա տախի մէջ ըիւր մէ-
սէլէյէ տայիր տէրձ իտիլէն պիւ պահս-
տա, կէրէք աօգլթօր Բարտօնուռն վէ կ-
րէք լա Թիւ ըրքինի խարազ իթ տիլքէրի ըս-
թաթ իսթ իլլէրէ էմիլէթ օլունամանա-
ճարը, վէ աօգլթօր Բարտօնուռն կէօսթէր-
տիկի սէպէպլէրին ձէրէ իտիլէստիկ
սէօյլէստիլքտին պաշգա, հէր հալտէ իս-
ամարլըն, իրթիսթիւննկարա նիսպէլէ-
էքսիլմէքտէ օյմաքոնա մէյալսը իթիգաթ
կէօսթէրիտիլիլլէյէ պէրապէր, օլ պապա-
տէրքնալ օլան սէպէպլէրէ իլպլէթէն,
իրթիսթիւննկարտուն ասկէր ալընմանըպ-
տա, եալընըք իսլամարտուն ալընմանը
վէ զըրլինի տախի կէշմէլքէ աերպ օլան
պիր Ֆըզգըն իծրաթէ պուռլմմտար ձի-
հէթէր, գարլարըրն, զիւնտէ իսմէն գարը-
օյմաթ տախի պէնան իտիլմիշ տիր :

Մեմայիքի մահրուսէյի Եահաննէտէ
հէր նէվի իսլահաթըն մէվլէքի իճրայէ
կէլմէսի միւրատ վէ արզու օլունմագտա
օլմասը հէր քէտէ մայլեմ օլտուգու հիպի
հէր նէվի իսլահաթ տան միւրատըն իտէ
անձագէ հայիկիսն սէատտէթի հալ վէ սէր
վէթ ու իգպալ, վէ պինասպէրին միլք ու
տէվէթէն ու ազմէթ ու մամուրիլէթ ին
տէն իպարէթ պուլունմասը տալիս մա
լիւմ սիւր :

Իմո՛ւ, պի՛ր հնալինն հէր շէտէն եվ-
վէլ ճանը ետան սըհնէթի վէ եմնիւթի
էօմրիւնէ տիգգաթ օլունմազ ելզմիւ-
նէթտէն իքէն, օլ խուսուստան սարֆը
նազար իւլ, եալընլզ իքիմնի տերէճտէ
օլան, վէ եմնիւթի սըհնէթ օլմատորդ-
խա պի՛ր ճիհէթ-լէ հավայի ստերլաճազ
իսլահաթըն իճրասընտ սայ ու հիմնէթ
իթմէքլէք եմրի պասիլրէթտէն սաեղա-
մաեաճաղընտան, ումարզք ջի, պարի
պոնտան սօնրա, հիւքիւմէթի Սէնիէ
թարաֆըրտան, չաճու գարըն աշըլանմա-
սը նիւթի խայրէխտիւլէ նիւէ թարաֆ-
լարա աշըլաթալ իրասլինէ հիմնէթ պոլչ-
րու լոտուլու միսիլու, հէր թարաֆա
տառիկ հրասէթէն ուսթաւ ւլ սոհիպ գիմ-

հաւանքի աղտոտութեան կը նմանի . խոնաւութիւնը վերջին աստիճանի հասած է . եւ այս կերպով թէ՛ անձրեւի ատեն՝ պատուհանները բաց եւ առջեւի գետնին ջուրերը ներս թողուելէն յառաջ եկած է :

Յիշեալ հանգստարանը երկու պահուորդ ունի՝ որ կը պառկին դռները քողի իրենց յատկացած սենեակը , բայց ասոնց ինչ տեսակ մարդ ըլլալը հասկնալու համար՝ բաւական է ըսել , որ այդ պահուորդներն իրենց փոխած աղաօտ լաթերնին , կարծես ի յոյս չառաքալաց դրած են , եւ հանգստարանին դռնէն ներս մտնելուդ պէս՝ առաջին տեսնելիքդ այդ է : Անկից ներս երթալուդ պէս՝ ստուգելու կը տեսնես մաքուր անկողիններ եւ սաւաններ՝ բայց անբոյր անկողիններ եւ սաւաններ՝ բայց անկողնոց տակը մէկ երկու մատ փոշի զիգուած է : անկից ալ անդին ձեռնիքը կը հանին . բայց հոն տեղ եղած՝ պահուորդ պառկելու տեղը պարապ կեցած է , եւ հոն գիշերները պառկող չիկայ . անկից ալ անդին երթալով դարձեալ անկողիններ կան , բայց ասոնց միւս ծայրը 6-7 հատ հաստը չուլէ գետնին վրայ դրուած անկողիններ կան , այս անկողիններուն մէջտեղը հաւկթած են ծակ մը կայ՝ որով մէջ կը տեսնես հոտած խոտ , այդ չուլ անկողիններուն մէկ երկուքնին այդ հաւկթածն ծակներուն բոյր-տիքի չուլերն ալ մաշած , բարձրինն նոյն պէս չուլէ , հարցուցինք թէ՛՝ ասորը վրայ ո՞վ կը պառկի , պատասխանեցին թէ՛՝ մէջքը թուլ տղայքը հոս կը պառկին :

Անկից գացինք հիւանդանոցի մասը . յայտնեցին թէ՛ պէտք 80 ի չափ անկողին բայց հագին 30 հիւանդ կայ . անկողիններուն գլուխը կախուած է մէկ մէկ ցուցակ՝ որոյ վրայ տպեալ գրուած է՝ հիւանդին անհետ մակնուան , հիւանդութեան , եկած օրին , ուտելիք կերակուրին , առնելիք դեղին սիւնները . եւ հոն հիւանդին անունը , մակնուանը , հիւանդութիւնը եւ եկած օրը ձեռագրուած է , բայց ուտելիք կերակուրը եւ առնելիք դեղը պարապ մնացած է : Սինք գիտեր թէ՛ մասամբ իւր աստիճանը պարապ կեցած ցուցակ մը՝ ինչ բանի կըրնայ ծառայել :

Գլորոցին առջի հանգստարանը հիմայ հիւանդանոց եղած է , որով հիւանդանոցը բաւական ընդարձակ պահ մ'է . բայց իր ընդարձակութեանը չափ սպասաւոր չունի : Ասոր ալ անտեղութիւնը եւ վնասակարութիւնը սա հետեւեալով կրնայ հասկցուիլ .

Հիւանդին մէկուն քովը մէկ քաւորդի մը չափ կեցանք , խօսեցանք , եւ սպասաւորաց անհոգութեան տրտունջները լսեցինք , այսչափ միջոցին եւ ոչ մէկ պահուորդ մը կար քովերիս , հիւանդը մեզնէ ծխախոտ ուզեց չիտուիք . ետեւեալ եկաւ մինչեւ հիւանդարանին դռը , դեռ եւ ոչ մէկը տեսաւ դռնի : Ուրիշ մ'ալ միջոց ուզեց եւ իրեն ուտելու համար տրուած չոր պէշիկի հացէն գանգոտեցաւ . եւ ստուգելու ալ տեսանք որ՝ գրեթէ հիւանդաց խիստ մեծ մասին կերածը՝ չոր հաց էր եւ դուցէ՛ բժշկական նպէս չոր հացն աւելի օգտակար եղած ըլլայ :

Մեծ գիտելիք որ՝ հիւանդներուն ուզած ուտելիքը տալ հիւանդանոցի օրինաց դէմ է , բայց ամեն մարդ մեզի պէս մտածելով միջոց , խմելիք եւն . չըտալիքընն՝ արդեօք , ասոր՝ այդ չենք կրնար ըսել : Գլորոցը վաքանսի պատճառաւ գոցի պէս էր , եւ մնացածներն ալ ունին կառավարի մը՝ որ պահուորդութեան փոխուած է եւ տղայք անոր աւելի պահուորդ կը կանչեն երեք քանթէ կառավարի :

Յիմարանոցը իր հին վիճակին մէջ է , նոյնպէս նաեւ անկողնոցը , չենք գիտեր թէ՛ կանանց կողմէն ինչպէս է : Արհեստարանը գոց է , Տեսուչին սինեակին առջեւի պարտիզը քիչ շատ չեղի վիճակի մէջ է , բայց անկից ուրիշ տեղ գորդարեալ պարտիզ չիկայ , մանաւանդ որ գէմի այգին բոլորովին ամայի եւ անապատ վիճակի մէջ է :

Նոյն այգիին կից գեղջկական ձեռով չինուած արձարանը բաւական յաճախորդներ ունի եւ եթէ նոյն նախորդ այգին հասարակաց պարտիզ չինուած ըլլայ , բաւական եկամուտ կրնայ յառաջ բերել :

Կերակուրին ընդհանրապէս ինչ ըլլալը չըկրցինք հասկնալ , բայց յիշեալ օրուան կերակուրը միտով ըրիւմ էր :

Տղոց նախաճաշը միայն հաց է , իսկ ծերերուն նախաճաշ չիտուիք եղբ , եւ մէջէն առած լուրերնուս նայելով 30 հօխայ ֆատուլեային մէկ հօխայ ձէթ է , եւ 23 հօխայ բրինձին մէկ ու կէս հօխայ ասեղի , եւ 400 պաթիճանին մէկ ու կէս հօխայ ձէթ կը արուի եղբ :

Պատկարեալներուն թիւը թէպէտ 400 է ըսին՝ բայց այս թիւը միգի չափազանց երեւցաւ :

Հիմայ հիւանդանոցին եկամուտը իրեն

կը բաւէ , եւ կարգի եկած է անոր տեսչութեանը ընթացքը զիտել անաչառապէս , ոչ տապալելու ալ ուղղելու համար :

Հիւանդանոցին մէջ տեսնուած էն մեծ պակասը լուսաւարանի մը , եւ չորցնելիք տեղի մը պակասութիւնն է :

Երոտական ձեռով լուսաւարան մը չիւնել բաւական ստակի կարօտութիւն ունի . եւ դեռ Երոտայ ալ կարծեմ այս մասին կատարեալ գործիք մը չունի , ուստի թողւով այդ կէտը որ կրնայ լուսաւարաններուն շատութեամբ կատարելագործուի , չորցընելիք տեղը նայինք :

Հիւանդանոցի մէջ չորցնելու ոչ տեղ մը կայ եւ ոչ գործիք մը՝ այլ արեւին տաքութեամբ եւ օդին պայծառութեամբ կը պահեն , ատոնք որչափ որ աննպաստ ըլլան՝ այնքան ալ հիւանդանոցի մաքրութիւնը ետ կը մնայ . ի վնաս պատասխարեւոց առողջութեան եւ ի վնաս տեսչութեան բոլոր շնորհը :

Այս չորցնելիք տեղին համար ալ մեծ մեծ բաներ մտաբերել անկարելիութեան մօտենալ է . ուստի բաւական է որ տեղ մը ատոր յատկացուի , ինչպէս որ կան ալ բաւական տեղեր , որոց էն յարմարագոյն է արհեստարանի դռնէն ձախ կողմի սրահը , որոնք կանանց կողմէն դուռ մ'ալ ունի եւ իր ընծարձակութեամբը խիստ լաւ կերպով կըրնայ այդ գործին ծառայել : Այդ սրահին մէջ եթէ մեծակալ վառարան մը (սօպա) դրուի եւ ատոր տաքութեամբ հաղորդակ համար խոխովակներ հաստատուին թէ՛ գետինը եւ թէ՛ պատերուն , մէջ այն ատեն արեւին տաքութեան եւ օդին պայծառութեան պակասած տեղը՝ արհեստական տաքութիւնը կը լեցնէ , եւ մաքրութիւնը կը վերականգնուի : Կրկնորդն է պաշտօնէից ընտրութիւնը , մինչեւ վերին պաշտօնեայն , ամենքն ալ ոչ թէ պաշտօնին համար պաշտօնէութեան կոչուած են , այլ ապրեցնելու եւ ստակ վաստկեցնելու համար : Բոլորն ալ գրեթէ ծեր , անկար , անտաակ , տղայ եւայն են : Այս տեսակ սպասաւորներով հիւանդանոց նայելու հիւանդանոց նայել չիկրնար ըսուիլ : Գնայ կէտի-գուլի դուռի յունաց հիւանդանոցը , հոն կրնայի որ բոլոր պաշտօնեաները կտրիճ , անապատաւ , ուժեղ եւ մաքուր հագուած մարդիկն են , մերկները գիւհար եւ ձեռնառ , խուլ , կաղ , կոյր մար-

դիւր , մէկ խոսքով անանկ սպասաւորներ ունինք , որ այդ սպասաւորներուն քով տոնց անձնական սպասին համար քանի մը բուն սպասաւորներ պէտք են :

Այդ տեսակ մարդիկներով , ոչ հոգաբարձուաց , ոչ տեսչին , եւ ոչ ալ բժշկին տնօրէնութիւնները կրնան պուլս ենել : Աւստի էն առաջին գործը գոհացուցիչ ամսական վճարելով երկտասարը եւ ուժեղ մարդ ճարելուն մէջն է , եթէ չիկայ հայ , թող ըլլայ յոյն , թող ըլլայ եւրոպացի , թող ըլլայ պուլկար , բաւական է որ՝ հիւանդը դարմանուի , ծերերը կերակրին , որբերը կրթուին , Կեր նպատակը ա՛յս է՝ թէ քանի մը մարդկանց իբրեւ սպասաւոր ստակ վաստկեցնել է : Ո՞վ չուզեր որ հայուն ստակը հայն առնէ , բայց ո՞վ կուզէ որ՝ առանց արժանաւորութեան եւ մէկուն ըսածին պէտքերեւ շնորհ ստակ առնեն : Գուն թէ որ հիւանդ ըլլաս , եւ տեսնես որ՝ քու հիւանդութիւնդ դարմանելիք ճարտար հայ չիկայ , կրնաս այնչափ նախապաշարեալ հայ մ'ըլլալ , որ ըսես աւելի լաւ է մեռնի քան թէ հայէն ուրիշ մարդու ստակ տալ : Ասի յիմարութիւն է՝ ազգասիրութիւնն չէ : Ստակդ հայուն տալու պարտաւոր ես այն ատեն երբ արժանաւորութեամբ նոյն հայը հաւասար է ուրիշ ազգէ եղած անհատի մը : Իսկ երբ արժանաւորութեան տեղ մի միայն հայութիւն կը բնտոնես , նոյն իսկ դուն հայութիւնը արժանաւորութեան նկատմամբ կը մեղցնես : Մասնաւորելով ինչորեք եթէ հիւանդանոցին գանձանք , հոն ալ կը տեսնենք որ 30-40 հալը՝ հայ ըլլալուն համար եւ ոչ արժանաւոր՝ սպասաւորութեան կառնուին եւ անդին 400 պատասխարեալ աղտեղութեան մէջ կը լողան , փոխանակ Ազգէն իննամբ մը տեսնելու , այդ անարժան ըստ սպասաւորաց յանդիմանութիւններուն , ըստ պաշտօնիքներուն , եւ ծուլութեանը տակ կը հեծեն , եւ աւելի բանտարկեալ մը վիճակ կրկին քան թէ պատասխարեւոց :

Կեր այս ընթացքը մեր մէկ նախապաշարումն է , որ ազգասիրութեան կեղծ լոգ կը պաշտպանուի :

Աւստի այս նախապաշարումը պատեւով ըսելու ենք որ՝ մէկ անգամ հայ պիտի պաշտպանուի , բարձր , եւ ինչպէս , ով որ այս պաշտօնը կրնայ կատարել թող գալ մեր քով եւ այս սպար կատարէ : Կեր փառքը պատրաստելուց հայ ըլլալուն վրայ է եւ ոչ անոնց սպասաւորացը հայութեանը վրայ , երանի թէ անոնք ալ արժանաւոր անդեր կարենային ըլլալ , բայց եթէ չեն՝ չենք կրնար սպասաւորին անպատեւատ հայ ըլլալուն համար՝ մեր պարտաւորութիւնը աղարտել ,

գա օրունան տուրջու սայէսինտէ , մէրգու՛նէ՛ քէնտի իղինտէ կէզինմէքտէ օլտուրուն հիւս իլլէտիկինտէն , օլ պապտէ՛ նէ՛ դարար վիրէճէկի գըմնըտախայլի վազըթ թէ՛ քէնտիտալ իւզը՛ պուլունէնտուրան սօնրա , հիշ վազիֆէ իտինմէլէրէք օլունա տէվամ իթմէք նիլթինտէ իքէն , արգատան սըզը սըզը պիր աեազ սէնի իլլիթմէկէ պաշլատը , վէ պատէնու պիրիսինն կէլիպ կամրնտան կէլիսինն կէօրուի :

Մէրգու՛մ գահվէտէ սիկարա իչէն աւամ իտի . մէրգու՛մէլի եկիլիմի ասորմ գատար իլէրու կէլտի , վէ պատէնու գարըլդ պէ՛ գարըլ մէրգու՛մէլի սողըու կէլի կէլտի : Մէրգու՛մէ գատարն պիրտէն պիրէ՛ սօլ թարաֆա սաքտը . մէրգու՛մ տախի այնի թարիդի թուլթու . վէ նիլթիլ իւզըլէ մէրգու՛մէլին եանրնա եազլալտը , վէ շաքգասընը չըգարարազ , վէ քէմալի հիւրմէթ իւզըլէ :

Մատամ , պու եօրտա եանրնըգա եազլալտըլմ իչէն գիտատէսիլլէ մազալ տիլէրիմ , տէտի :

Վազամ , էֆէնտիմ , աֆիլ իտէր-սինըլ , զաթընըլ թանրմազըլ չէրէֆինէ մալլէթ տէլիլիմ :

Մատամ , էկէր աֆիլ իտէրսինըլ սիգէ պիր չէյ սիւալ իտէճէկիմ :

Իլի էմմա , էֆէնտիմ , պիլմէմ . . . Մատամ , էօյլէ պիր սիւալ տիրքի , երեղիւնիլգոլէթի բէրտէնիլ եօգարըլ գալորըլմար իգպալինէ նայիլ օլմատըլգա թազալիմ իտէմէլէճէկիմ :

Էֆէնտիմ . . . Բէնա իտէրիմ , մատամ , մէղըլիւր սիւալիմ միւնասէպէլսիլ մէրազա տալիւր չէյտէն իպարէթ տիր գանն իթ-

մէլինիլ , էօյլէ պիր նալաեղք հարէքէթի իրթիքեապ իտէնէլտէն տէլիլիմ . լաքին , չիմտի Վօփիլար սօգաղընտա եանրնըգալի կէլտիլիմտէ , սիգի պաշգա պիր եէրտէ կէօրմիլ չիլմ տիր կիւպի գընեա իլլէտիմ , վէ օլ վազըթ իտէֆէլգէլտէ պիր հալտէ . . .

Սիւպահն Ալլահ , էֆէնտիմ , տէտի եաա էլպիսէսի կիլինմիլ օլան գատըն , մէրգու՛մուն լազըլտըսընըլ քէսէրէք , էկէր տօղրուտուտ իւթէր իտէնիլ , պէնտախի էօյլէ գընեա իլլէտիմ . . .

Պէնտէնիլի պիր մահէլտէ կէօրմիլ չիլմիսիլիլ :

Էվլէթ , էֆէնտիմ . . . Աճէպա Շիրտէ՛՛ մի կէօրիւլմիլ չիլիլ տիր :

Պուտան սէլիլ մահ գատար մուգատտէմ էօյլէ տէլիլ մի :

Վալարէլգոտան պիր գաշ սաաթըլ մէսաֆէտէ տէլիլ մի :

Շէմտէ գանն իտէրիմ քի կիւնէլ պաթըլգալան սօնրա , էօյլէ տէլիլ մի :

Թամամ , գաեալար օրթալարտա վազը պիր կէօլ քէնարընտա , մատամ , պիր թազըլ Սինիանիլէր , պինմիլ օլտուրունուգ արապանըլ իւզէրինէ հիւնու իթմիլ իտիլէր , էօյլէ տէլիլ մի :

Չէնտ տազըգա էվլէլինտէն պէրու չընըրալլարընըն սէսի իլիտիլլէքտէ օլան գաթըլար իւզէրինէ պինմիլ պուլունան պիր թազըլմ եօլուլար քէրվանընը , Վալարէլգոտան պիլգէ գարըլ կէլէրէք իւթէլ կէլմէսիլլէ , ֆիրար իթտիլէր իտի :

Թամամ , չիմտի , Վօփիլար սօգալընտա պէնտէնիլիլ սիլի գարըլլաաղըլ կիպի , էօյլէ տէլիլ մի , մատամ , տէտի

վազըթ գազանմապտան իպարէթ իտի :

Նաւըլ քի գաթընըգա սէօյլէտիմ , էֆէնտիմ , մէրգու՛մ , մատամ տըլ իւսվալ թէ՛սիլլէ օլունմապտա տըր , վէ մէրգու՛մէլին ալլէլինտէ պօշ պօղաղըլ իտիպտէ պիր չէյ սէօյլէմէք պիլիլէք պիր պէտիսիլլէք սայլաճաղընտա չիւրսէ եօզ տուր . չիւնքի քիմսէ իլէ կէօրիւլտիլի կէօրիւլմէքտէ տէլիլ տիր :

Նաւըլ . . . Էվլէթ , էֆէնտիմ , մէրգու՛մ չէր կիւն սապահըն սաաթ իւլ պուլուլ վէ եալսօտ բէք բէք տէօրտիւնտէ տիշարը չըգար , վէ ապա մէղըլիւր վազթիլի շալըրմաղ , էմմա իտէլ օլուն , էմմա գըն , վէ կիճէլէրի իտէ տալիմ եարը կիճէտէն սօնրա կէլիլ , չիւնքի պէն եարը կիճէտէն էվլէլ եաթմազտա օլտուրունտան , կէլմէսիլի իլիտիլիլ :

Ատամ՝ սէնտէ , նէ՛ միւլմէլին տէլիլ պաղըրտը մէրգու՛մ , թըպըլ սիւահալար կիլմիլ օլան եաաղ գատընըն : Մ . Միշէլ Բէնո հազըլտա գաթուճուտան իլիթիլիլ ինանըլմաղ մէրթէպէտէ պուլունան էրթէնիլլէք առէթի իւզէլէլիլ իգհար իթտիլիլ թէ՛հայիւր կիպի իպաղըլ թէ՛հայիւր իտէրէք : Աճայիլ , սահիլէն , տէտի մէրգու՛մ թէքալրէն , մէրգու՛մէ գատըն չէր սապահ սաաթ տէօրթտէն էվլէլ մի տիշարը չըգմազտա տըր :

Էվլէթ , էֆէնտիմ , գաթաեոլ գաթաղընը պէն քէնտիմ իլիթմէքտէլիլ :

Ինանըլաճազ չէյ տէլիլ տիր պուտէտի մէրգու՛մ սիկարա իչէն տատամ : Վէ , պիրազ թէ՛քէլէրէ տալարըտան սօնրա , թէքալրէն քէլամի աղաղ իլէ :

— Աճէպա մէրգու՛մէ գատըն տալիմա քէնտի էվլէլտէն տիշարը չըգարազ , նէ՛ եաթմա եաթմէքտէ տիր :

— Օրասընը պիլմէմ , էֆէնտիմ . . . Աճէպա էվլին իչինտէ մէրգու՛մէլին հազըլտա նէ՛ տիւլիւնմէքտէ տիրէր :

— Շիլ պիր չէյ , էֆէնտիմ . . . Աճայիլ , հիշ պիր չէ՛յ մի , մէկէրի մէրգու՛մէլին պու հալինիլ գաթալիլ նիլլիտէն պիր չէյ եէրինէ թաթմազտա տէլիլ մի տիրէր :

Մատամ տըլ իւսվալ պու էվլէլէլի տէօրթ սէնէ օլտու . կէրիլ իւզ վաղըլթարտա էմիլ թէ՛հայիւր իլիլիլ իւզըլէլիլիլ աճալիլ նիլլիտէն կէօրիւլտիլ իտէլ , սօնրա տան քիմսէլին վազիֆէսիլտէն օլմամեա պաշլատը . չիւնքի , էֆէնտիմ , նաւըլ քի գաթընըգա սէօյլէտիմ , քիմսէ երեղիւնիլ կէօրիւլտիլիլտէն , չէր նէ գատար կիւզէլ իտէլ , չէր քէն ունուլթու կիթիլ :

Եւ , կիւզէլ տիր էօյլէ՛ մի , տատամ , տտիր մէրգու՛մ իւթիլիլգաթալիլ պիր թէպէսիւր իլէ , վէ գանն իտէրիլ քի մէղըլիլ լուզէլթէր աթէլ կիպի սօտաղարընը եապմազտա օլտուլարը հալտէ , եա՛ էօյլէ իտէ պիր սէվտիլիլ օլմալը տըր , էօյլէ տէլիլ մի :

Մէրգու՛մ պուլարըլ սէօյլէտիլիլ վաղըլ տուրկուն տուրկուն , վէ եանըլ եանըլ կարսօնուն երեղիւնէ պազար , վէ կարսօն տախի :

— Էֆէնտիմ , պէնիմ իլիթիլիլմէ կէօրէ , մէրգու՛մ գատըն , օտաղընա քիմսէլի գապուլ իթմէքտէ տէլիլ տիր :

— Յազաթ , գանն իտէրիլմէ պէսպէլլիլ կիճէտէն սօնրա կէլտիլիլտէլ հալտէլլիլ

